

LÄGESRAPPORT

Byggnadstraditioner i gränstrakter

Interreg III A, A4 Regionöverskridande projekt

Einar Engen, Domkirkeodden och
Hanna Domfors, Jämtlands läns museum
Augusti 2005

Innehållsförteckning

Inledning	3
Verksamhetsmål och resultat	4
Periodens verksamheter och kostnader	4
Tidsplan	6
Informationsinsatser och skyltning av projektet.....	7
Frågor eller förändringar av projektet	7

Bilaga 1 Deltagarlista.	”Studier av likheter och olikheter i gränstraktsbebyggelsen”	2005-03-10/11
Bilaga 2 Deltagarlista.	”Erfarenhetsutbyte och utveckling av förmedlingsmetoder...”	2005-04-20/21
Bilaga 3 Rapport.	Öppen visning: Ögårn, Årjängs kommun, Värmland	2005-05-29
Bilaga 4 Rapport.	Arbetsutbyte	2005-05-23/27
Bilaga 5 Rapport.	Åpen visning: Seteranlegget Vålåskaret, Sør Trøndelag	2005-06-18
Bilaga 6 Rapport.	Öppen visning: Biskopgården i Karlstad, Värmland	2005-07-05
Bilaga 7 Rapport.	Öppen visning: ”Tidernas tak” på Jamtli.	2005-07-04/10
Bilaga 8 Rapport.	Åpen visning: av Spigset gårdstegelverk, Hedmark	2005-07-09
Bilaga 9 Utskick.	Exkursion: ”Likheter og ulikheter – ekskursjon i grensetrakter”	2005-07-11
Bilaga 10 Rapport.	Åpen visning: av Slåttsvestua på Domkirkeodden.	2005-07-18/22, 25/29
Bilaga 11 Rapport.	Öppen visning: Takomläggning på eldhus i Lillhärdal.	2005-07-18/22
Bilaga 12 Rapport	Åpen visning: St Mikael's kirke, Rokoberget	2005-08-1/5
Bilaga 13 Rapport.	Åpen visning: Sundnes gård på Inderøya, Nord Trøndelag	2005-08-06
Bilaga 14 Inbjudan	Kurs: Oppjekking av bygninger, Stiklestad Nasjonale Kultursenter	2005-08-08
Bilaga 15 Inbjudan	Program och deltagarlista. ”Tanke och handling”	2005-08-25/26

Enbart svenska bilagor:

Bilaga 16	Rekvisition. Rekvirering av medel från Länsstyrelsen i Jämtlands län	2005-07-26
Bilaga 17	Artiklar om projektet i media	

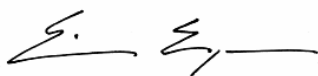
Inledning

Föreliggande promemoria är den andra lägesrapporten för projektet *"Byggnadstraditioner i gränstrakter"*. Projektet beviljades 2004-10-19 (Dnr. GB3042-94-04) stöd ur Europeiska regionala utvecklingsfonden inom programmet Interreg IIIA Sverige-Norge. En förstudie till projektet, *"Byggnadskultur längs Kölen"* genomfördes under perioden 2003-05-12 till 2004-04-30.

Huvudprojektet *"Byggnadstraditioner i gränstrakter"* påbörjades 2004-11-01 och är beräknat att avslutas 2007-04-30.

Projektet är regionöverskridande och drivs av Stiftelsen Domkirkeodden (tidigare Hedmarksmuseet), Hamar i delområdet Inre Skandinavien. Jämtlands länsmuseum driver projektet inom delområdet Nordens gröna bälte. I stödområdet ingår Jämtlands län, två kommuner i Dalarnas län, Värmlands län samt Østfold fylke, Hedmarksfylke, Sør- och Nord Trøndelags fylken.

Hamar och Östersund den 9 september 2005.

Einar Engen
Domkirkeodden

Hanna Domfors
Jämtlands läns museum

Verksamhetsmål och resultat

Målet med projektet är att i ett gränsöverskridande samarbete öka intresset hos allmänhet och fastighetsägare för den traditionella bebyggelsen, dess bevarandevärde och praktisk byggnadsvård samt att öka kompetensen hos hantverkare och antikvarier. Avsikten är även att projektet ska bidra med kunskaper och erfarenheter som kan tas tillvara i kulturmiljövårdens ordinarie verksamhet.

Under den andra projektperioden har projektets genomförande påbörjats. Seminarier och aktiviteter utifrån delprojektsbeskrivningen har genomförts och rapporterats. Planering inför kommande och utvärdering av genomförda aktiviteter har utförts kontinuerligt.

Periodens verksamheter och kostnader

Under perioden 2005-03-01 till 2005-06-31 har projektaktiviteterna påbörjats. Vårens och sommarens agenda har utformats och genomförandet av de olika aktiviteterna har pågått under perioden.

Det första evenemang som genomfördes var ett seminarium i Hamar den 2005-03-10/11 med titeln "*likheter och olikheter i byggnadstraditionen i gränstrakter*". Inbjudan skickades till berörda institutioner inom programområdet. Fogat till detta utskick var även ett följebrev som informerade om att projektet startat, dess syfte och mål. (se bilagor i föregående rekvisition.) I projektplaneringen var antalet deltagare vid seminariet uppskattat till 20 personer. Intresset för seminariet var över förväntan och inte mindre än 52 personer deltog från både Norge och Sverige, varav 10 föredragshållare. Responsen efter seminariet var mycket positiv. Föredragshållarna kommer att presentera en skriftlig sammanfattning av sina föredrag för publicering på projektets hemsida. (Se bifogad deltagarlista och de "papers" som kommit in hittills. Bilaga 1)

En broschyr har färdigställts där det finns en kortfattat beskrivning av projektet och en hänvisning till projektets hemsida för mer utförlig information. Broschyren har spridits på olika sätt. Den finns tillgänglig vid de olika museerna och har dessutom delats ut vid samtliga aktiviteter som projektet ordnat samt bifogats till seminarieinbjudningar etc. (se bilaga i föregående rekvisition).

2005-04-20/21 genomfördes ytterligare ett seminarium i Hamar på temat "*Erfarenhetsutbyte och utveckling av förmedlingsmetoder vid museer*". (se bifogad inbjudan och program i föregående rekvisition). I projektplaneringen var antalet deltagare uppskattat till 20 personer. Även för detta seminarium var intresset stort. 40 personer deltog från både Norge och Sverige, varav 10 föredragshållare. Flera av föredragshållarna kommer att presentera en skriftlig sammanfattning av sina föredrag för publicering på projektets hemsida. (Se bifogad deltagarlista och de "papers" som kommit in hittills. Bilaga 2)

Arbete med projektets hemsida har framskridit under perioden. Layouten har förbättrats och sidorna börjar fyllas med material. Vissa luckor finns dock fortfarande på sidan, men avsikten är att dessa sidor kommer att fyllas så snart sommarens aktiviteter avslutats och mer material finns tillgängligt för publicering.

En byggnadsvårdsdag ordnades på Jamtli 2005-05-21. Under denna "hus och trädgårdsdag" var projektet "Byggnadstraditioner i gränstrakter" representerat. En Internetansluten dator med möjlighet att besöka projektets hemsida fanns liksom årets agenda. Visningar hölls på området för att visa på byggnaderna och de takarbeten som planerades för sommaren.

En öppen visning anordnades 2005-05-29 vid Ögården i Årjängs kommun, Värmlands län. Besökarna fick pröva på att göra och lägga spåntak. Totalt deltog ca 30 personer under söndagens aktiviteter. (Se bifogad visningsrapport. Bilaga 3)

Under perioden 2005-05-23 till 2005-05-27 skedde ett arbetsutbyte där en hantverkare från Rørosmuseet och två från Domkirkeodden kom till Jamtli för att utbyta erfarenheter och arbetsförfaranden. (Se bifogat program och rapport. Bilaga 4)

En åpen visning på Vålåskaret, som ligger i Meldal kommune i Sør-Trøndelag, ble gjennomført 2005-06-18. I alt 35 personer deltok på arrangement som inneholdt setertunets historie og spesielle utforming, istandsettingsarbeidet som har pågått i løpet av sommeren og hvordan håndverkere blir rekruttert til arbeidet gjennom kursvirksomhet. (Se bifogad visningsrapport. Bilaga 5)

En öppen visning anordnades 2005-07-05 vid Biskopsgården i Karlstad där skiffertaket höll på att läggas om. Besökarna fick bland annat möjlighet att träffa hantverkarna som visade hur man bearbetar och hugger till skifferplattor. Ett 15-tal personer deltog mer aktivt i visningen, men det totala antalet besökare som fick del av informationen kring skiffertaket var ca 50 personer. (Se bifogad visningsrapport. Bilaga 6)

En öppen visning och kvällsföreläsning anordnades 2005-07-08 vid von Echstedtska gården utanför Säffle i Värmlands län. Besökarna fick vara med och koka slamfärg samt lyssna till en föreläsning av en konservator. (Visningsrapporten kommer att fogas till nästa rekvisition)

Underperioden 2005-07-4 till 2005-07-10 har två visningar anordnats dagligen på Jamtli Historieland kring temat "*tidernas tak*". Byggnadernas takmaterial har varit i centrum för visningarna samt de restaureringsarbeten som pågick under sommarsäsongen. Totalt deltog 18 personer vid visningarna. (Se bifogad utvärdering. Bilaga 7)

På gårdsteglverket Spigseth i Sør-Odal kommune i Hedmark ble det 2005-07-09 gjennomført et arrangement hvor produksjon og brenning av murtegl var tema. Deltakerne fikk høre om teglverkets historie, hvordan man lager leireblokker og hvordan en liten teglovn virker. Det var også mulighet for deltakerne selv å lage murtegl. (Se bifogad visningsrapport. Bilaga 8)

2005-07-11 skickades inbjudan ut till "Likheter og ulikheter – ekskursjon i grensetrakter". (Se bifoga inbjudan, Bilaga 9)

I løpet av periden 2005-07-18 til 2005-07-22 og 2005-07-25 til 2005-07-29 ble det gjennomført åpne visning av istandsettingsarbeidet på Slåtsvestua som ligger på Domkirkeodden i Hedmark fylke. Det ble annonsert lokalt og ved skilting for å trekke folk til stedet for reparasjonsarbeidet pågikk. I alt 18 personer fikk informasjon om arbeidet av håndverkeren. Skiltingen på stedet gjorde det mulig for de som gikk forbi å få informasjon om arbeidet selv om ikke håndverkeren var til stede. (Se bifogad visningsrapport. Bilaga 10)

Under perioden 2005-07-18 till 2005-07-22 har öppna visningar anordnats dagligen vid restaureringen av byggnadsminnet Högen i Lillhärdal, Härjedalens kommun. Besökarna fick bland annat möjlighet att pröva på att barka, spräcka stockar och bila. Under veckan anordnades även en kvällsföreläsning kring Lillhärdals kulturarv. Totalt deltog 131 personer i aktiviteterna under veckan. (Se bifogad visningsrapport. Bilaga 11)

I perioden 2005-08-1 til 2005-08-5 ble ruinen av St Mikael's kirke i Løten kommune i Hedmark fylke avdekket og satt i stand på en slik måte at den ikke forringes ytterligere. I løpet av perioden hvor visningen pågikk tok 27 personer turen opp til ruinen for å se hvordan håndverkeren utførte arbeidet. De frammøtte fikk også høre om den spesielle historien til anlegget. (Se bifogad visningsrapport. Bilaga 12)

På gården Sundnes i Inderøy kommune i Nord-Trøndelag ble det 2005-08-06 gjennomført en åpen visning av istandsettingsarbeidet av vognbua på gården. Gårdens historie, lovverk og tilskuddsordninger, framvisning av vognbua og demonstrasjoner av tradisjonelle håndverksteknikker var hovedtemaer denne dagen. I alt 25 personer deltok. (Se bifogad visningsrapport. Bilaga13)

2005-08-08 ble det utsendt invitasjon om deltakelse på kurs 2005-09-16 i *Oppjekking av bygninger* på Stiklestad Nasjonale Kultursenter i Nord-Trøndelag fylke. Invitasjonen ble sendt til videregående skoler og håndverkere i denne regionen. (Se bifogad inbjudan. Bilaga 14)

2005-08-25 och 2005-08-26 genomfördes ett seminarium vid Värmlands Museum för erfarenhetsutbyte mellan restaureringshantverkare, antikvarier och arkitekter. Temat för seminariet var "*Tanke och Handling – att restaurera med eller utan ideologi*". En inbjudan med program trycktes och skickades ut till berörda institutioner inom programområdet och ytterligare några institutioner. I projektplaneringen var antalet deltagare uppskattat till 15 personer. 55 personer deltog från både Norge och Sverige, varav 10 föredragshållare. Flera av föredragshållarna kommer att presentera en skriftlig sammanfattning av sina föredrag för publicering på projektets hemsida. (Se bifogad inbjudan och deltagarlista. Bilaga 15)

Tidsplan

I stora drag følger projektet den utsatta tidplanen. Genomförandefasen har påbörjats och parallellt med detta sammanställs material från de anordnade

aktiviteterna. Detta material publiceras kontinuerligt på projektets hemsida vilket även kommer att fortsätta projekttiden ut. Även informationsspridning om projektets verksamhet och resultat kommer att bedrivas kontinuerligt fram till och med februari 2007.

Årets delprojekt med aktiviteter som berör friluftsmuseerna och regionerna i stort har till stor del genomförts under sommaren. De som kvarstår detaljplaneras för närvarande för genomförande under hösten. Arbetet med dessa delar kommer att utvärderas löpande från och med november 2005 och vara avslutade i november 2006.

Projektet kommer att utvärderas och slutredovisas ekonomiskt mellan februari och april 2007.

Informationsinsatser och skyltning av projektet

Under perioden har ett flertal informationsinsatser genomförts:

Arbetet med projektets hemsida (se www.grenstrakter.org) pågår fortfarande och kommer att fortsätta projekttiden ut.

De flesta aktiviteter som genomförts under perioden har annonserats på hemsidan och i flera fall även i dagspressen. I tidningsartiklar och under visningarna har information om interreg IIIA spridits.

Mallar för visningsmaterial och rapporter har utarbetats under perioden.

Arbetslokalerna där projektet bedrivs är skyltade med Interreg IIIA:s dekaler.

Frågor eller förändringar av projektet

Den største forandringen for prosjektet i løpet av denne perioden var at Ola H. Fjeldheim ble ansatt som norsk prosjektmedarbeider. Han startet sitt arbeid 2005-07-01 og har avtale om å arbeide i ett år. Hans hovedarbeidsområde vil være Hedmark, men han vil også delta på de grenseoverskridende delene av prosjektet. På bakgrunn av dette vil prosjektleder, i tillegg til andre oppgaver, ha ansvar for å planlegge og å gjennomføre aktiviteter i Sør- og Nord-Trøndelag. I løpet av den perioden har dette vist seg å være en god løsning.

För närvarande föreligger inga större ekonomiska förändringar av projektet, men inför nästa rekvisition kommer en förändring av den svenska projektbudgeten att presenteras. Detta beror på att vissa poster, enligt instruktion från Interregsekretariatet, måste justeras.